

Dostál, Bořivoj

Nálezy z doby římské a stěhování národů z Chrlic

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. E, Řada archeologicko-klasická. 1965, vol. 14, iss. E10, pp. 363-364

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/109384>

Access Date: 17. 02. 2024

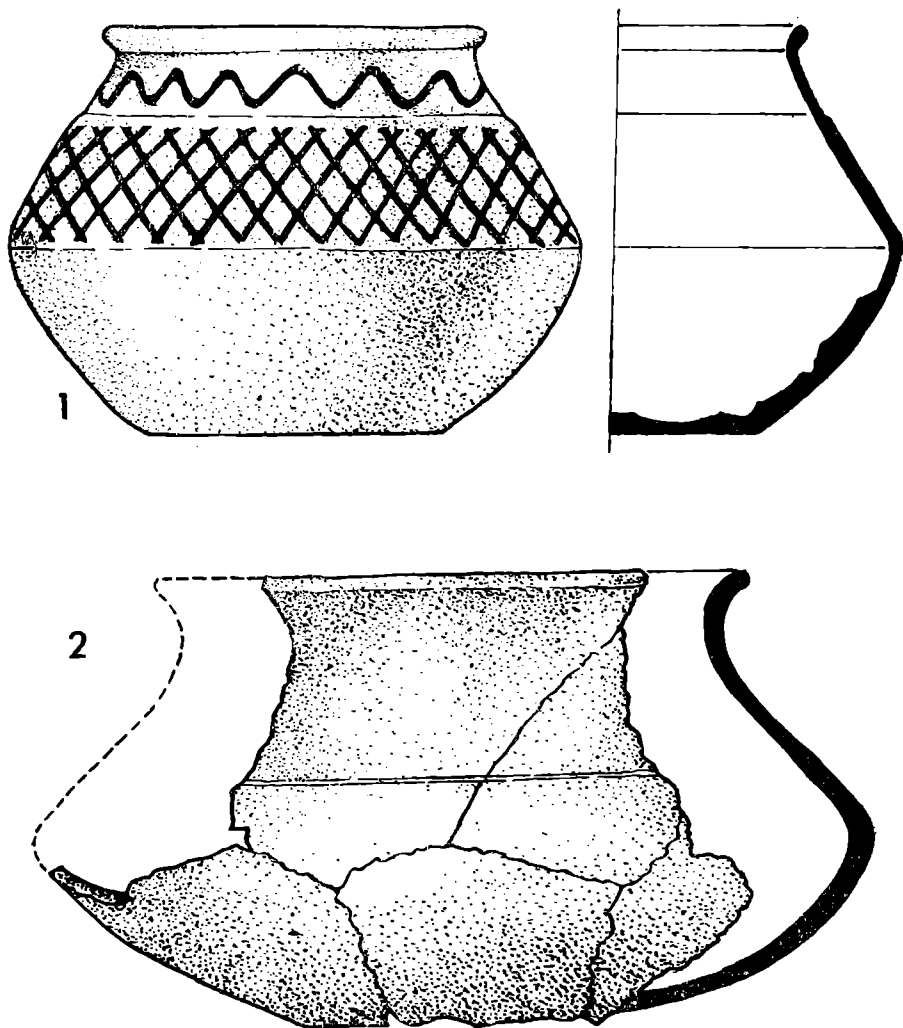
Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Nálezy z doby římské a stěhování národů z Chrlic

Nálezy z období římského a stěhování národů jsou známy z Chrlic již od dvacátých let tohoto století. Pocházejí z jižní části obecního katastru, z trati „Roviny“, východně o ohbí železniční trati Chrlice—Sokolnice (jižně od nádraží), na výběžku asi 30 m vysoké terasy. Nálezy tam byly získávány povrchovým sběrem a zčásti při práci v bývalé pískovně Fr. Černého.¹

Zřejmě z téhož místa pocházejí dvě nádoby (1, 2), uložené ve školní sbírce ZDŠ v Chrlicích, zachráněné řídícím učitelem J. Broskvou.

Obr. 11. Chrlice. 1 — nádobka z období stěhování národů; 2 — střep z nádoby pozdní doby římské. (Kresba: B. Dostál — A. Šik.)

1. Asi čtvrtina mísovitě dvoukónické nádoby s přehnutým zaobleným okrajem, s kónickým hrdlem splývajícím s lomeným tělem a s náběhem k odsazení dna (dno samo se nezachovalo). Hrdlo odděluje od vyduťte vodorovná rýha. Povrch je vyhlazený, ve spodní části šedohnědý, na hrdle černý, tuhovaný. Spleno ze střepů. V asi 13 cm; po asi 17 cm; pv asi 25 cm; pd asi 8,5 cm; obr. 11: 2.

Stlačený profil nádoby, materiál a povrchové opracování dovoluje zařadit tuto nádobu do pozdní doby římské. Podle J. Zemana by popsaná nádoba patřila mezi terinovitě nádoby II. typu první varianty, tj. plynule profilované nádoby s kónickou nebo slabě prohnutou spodní částí, které datuje podle průvodních nálezů do 3. a zčásti 4. st.² Tvarově blízký kus pochází z hr. 431 v Kostelci na Hané³ a několik je jich na žárovém pohřebišti v Schönebecku (hrob 12, 16, 20, 40, 41) datovaném na sklonek 4. a na počátek 5. st.⁴

2. Tenkostěnná dvoukónická na kruhu robená nádobka s ovaleným okrajem, slabě odsazeným hrdlem a s výrazným lomem na výduti. Uvnitř jsou ve spodní části zřetelné stopy po vytáčení na kruhu. Povrch je hladký, černý, s vleštovanou výzdobou: na hrdle vlnovka, v horní části vyduťte mřížkovany vzor. Materiál je jemně plavený, šedý. Úplná. V 5,9 cm; po 5,4 cm; pv 8,2 cm; pd 4,2 cm; obr. 11: 1; tab. VI: 9.

Téměř úplně shodná nádobka pochází z Brněnských Ivanovic, kde se našla v kostrovém hrobě spolu s částečně glazurovaným jednouchým džbánem.⁵ E. Beninger⁶ pokládá tyto nádoby, pro něž používá termínu der bikonische Drehscheibennapf za visigotské; jejich tvar odvozuje z mladšího římského období a vleštovanou výzdobu pokládá za vliv keltský, který zasáhl až do gótských černomořských sídel. Řadí je do své třetí pontsko-germánské skupiny památek, kterou datuje do první poloviny 5. st. Ačkoliv nelze akceptovat Beningerův názor o příslušnosti tohoto typu keramiky určitému germánskému kmeni, neboť má značné rozšíření a řešení jeho etnicity souvisí s širokým problémem tzv. šedivé keramiky a jejich výrobních středisek, platí v podstatě jeho datování; rámcově patří tyto výrobky do 5. st.; přesněji je lze datovat podle chronologicky citlivějšího průvodního materiálu.

B. Dostál

¹ I. L. Červinka tam zaznamenává z roku 1937 nález bronzového antoniniana císaře Karla, stopy germánského sldiště se střepy a nález ženského kostrového hrobu s železnou přezkou a trojúhelníkovitým hřebenem. Archiv AÚ ČSAV Brno, čj. 753, 879; I. L. Červinka, Germáni na Moravě, Anthropologie 14 (1936), 117, obr. 13. Z roku 1954 zaznamenává odtud K. Ludíkovský nález prstencové mísky (Archiv AÚ ČSAV Brno, čj. 4372) a z r. 1957 S. Zacherle a J. Peškař střepy získané povrchovým sběrem (Archiv AÚ ČSAV Brno, čj. 1757).

² J. Zeman, Severní Morava v mladší době římské, Praha 1961, 224—225.

³ J. Zeman, op. cit., tab. IX: c.

⁴ R. Laser, Ein Brandgräberfeld der spätrömischen Kaiserzeit bei Schönebeck (Elbe), Jahresschrift für mitteldeutsche Vorgeschichte 47 (1963) 325n., Abb. 3: g, 4: b, f, 7: a, b.

⁵ I. L. Červinka, Anthropologie 14 (1936), 118, obr. 19: 1, 2.

⁶ E. Beninger, Der westgotisch-alanische Zug nach Mitteleuropa, Leipzig 1931, 7, 91—102.

Находки из Римской эпохи и эпохи переселения народов в Хрлицях. В школьной коллекции в Хрлицях находится часть мисообразного сосуда (рис. 11: 2) из поздней римской эпохи и биконический сосудик с полированными узорами (рис. 11: 1, таб. VI: 9) сделанный на гончарном круге, относящийся к эпохе переселения народов. Обе находки происходят из древнего селища на юг от деревни.

Römerzeitliche und völkerwanderungszeitliche Funde aus Chrlice In der Schulsammlung in Chrlice befindet sich ein Bruchstück eines schüsselartigen Gefäßes der späten römischen Kaiserzeit (Abb. 11: 2) und ein auf der Drehscheibe hergestellter bikonischer Gefäß mit eingeläuteten Mustern (Abb. 11: 1; Taf. VI: 9) aus der Völkerwanderungszeit. Beide Funde stammen wahrscheinlich aus dem prähistorischen Fundort südlich der Gemeinde, wo schon früher römerzeitliche und völkerwanderungszeitliche Funde zum Vorschein kamen.